

AB'NİN ENERJİ ARZ GÜVENLİĞİ HAMLESİ: NABUCCO PROJESİ

Tarihçe

Söz konusu proje, Hazar ve İran bölgesindeki doğalgazı Türkiye, Bulgaristan, Romanya ve Macaristan üzerinden Avusturya'ya iletecek, dolayısıyla, Avrupa'yı doğalgazda Rusya'ya olan bağımlılığını azaltacak bir proje olması amacıyla ilk defa 2002 Şubat'ında BOTAŞ ve ÖMV (Avusturya Petrol Kurumu) arasında gerçekleşen görüşmelerle ortaya çıkmıştır.

- 2002 Ekim: Botas, Bulgargaz, MOL (Macaristan), Transgaz (Romanya) ve ÖMV firmaları arasında İşbirliği Antlaşması imzalandı.
- 2003 Aralık: ÖMV ile diğer dört ortak ve Avrupa Komisyonu arasında Bağış Antlaşması imzalandı. Söz konusu anlaşma çerçevesinde, Komisyon, projenin fizibilite, market araştırması, teknik, ekonomik ve mali analiz çalışmaları için hesaplanan masrafların yarısını finanse edecekti.
- 2004 Haziran: Viyana'da Uluslararası Nabucco Gaz Boru Hattı firması kuruldu.
- 2005 Haziran: Nabucco projesi ortakları tarafından Ortak Girişim Sözleşmesi imzalandı.
- 2008 Şubat: Alman RWE firmasını konsorsiyumun 6. ortağı yapan anlaşma imzalandı.
- 2008 Haziran: Azerbaycan'dan Bulgaristan'a Nabucco boru hattıyla nakledilecek olan ilk doğalgaz alım sözleşmesi imzalandı.

Kapsamı

Projede 5 ülkeden 5 firma yer almıştır. Boru hattı Erzurum'dan Avusturya'da Viyana yakınlarındaki Baumgarten an der March kasabasına kadar uzanacak olup toplamda 3300 km uzunluğunda inşa edilecektir. Yaklaşık 1,5 metre çapındaki borulardan, ilk etapta, yılda 4,5 ila 13 milyar metreküp, 2020 yılına gelindiğinde yaklaşık 30 milyar metreküp doğalgaz taşınması öngörülmektedir. Bu miktarların yaklaşık yarısının geçiş ülkelerinde tüketileceği, kalanının da Avusturya'ya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Projenin toplamda yaklaşık maliyetinin 7,9 milyar Euro olacağı hesaplanmaktadır.

2005 yılı verilerine göre, Türkiye'de doğalgaz tüketiminin 26,2 milyar metreküp, AB'de ise yaklaşık 500 milyar metreküp olduğu (bu miktarın yaklaşık % 25'i sadece Rusya tarafından karşılanmaktadır) göz önüne alındığında, projenin Rusya'yı devre dışı bırakma ihtimali uzak kalmaktadır. Ancak, enerji arz kaynaklarını çeşitlendirme çabaları açısından kayda değer bir gelişme olarak görülmektedir.

Proje kapsamında doğalgaz arzı sunacak ülkeler ve yıllık arz miktarlarının şu şekilde gerçekleşmesi beklenmektedir:

- Azerbaycan – 8 milyar metreküp (ilerleyen yıllarda artacak şekilde)
- Türkmenistan – halen plan aşamasındaki Trans – Hazar Boru Hattı aracılığıyla 10 milyar metreküp
- Mısır – Arap Gaz Boru Hattı aracılığıyla 3 ila 5 milyar metreküp
- Irak – Arap Gaz Boru Hattı aracılığıyla (siyasi ve askeri istikrarsızlık nedeniyle miktar henüz belirlenmemiştir)
- Kazakistan – Trans – Hazar Boru Hattı aracılığıyla (uzun vadede projeye doğalgaz sağlayabileceğini bildirmiştir)
- Rusya – Mavi Akım aracılığıyla projeye doğalgaz sağlayacağı ihtimali gündemdedir
- İran – projeye doğalgaz sağlayabileceğini bildirmiş ancak AB ve ABD tarafından önerisi reddedilmiştir

Uluslararası İlişkiler Açısından Önemi

Nabucco Projesi, ekonomik, politik ve stratejik bakımdan bölgede dengeleri yeniden kuracak bir çabanın en önemli aşamalarından biri olarak gösterilmektedir. Bir yanda enerji arz güvenliğini son derece kırılgan hale gelen AB ile birçok durumda, Rusya'ya olan bağımlılığı nedeniyle, uluslararası konularda AB'yi kendi safına çekmekte zorlanan ABD, diğer yanda son yıllarda uluslararası politikaya ağırlığını koyabilmesini büyük ölçüde petrol ve doğalgaza borçlu olan Rusya.

Türkiye de dahil olmak üzere bir çok Avrupa ülkesi doğalgazı yüksek oranlarda Rusya'dan ithal etmektedir. Bu durum ithalatçı ülkelerin enerji açısından Rusya'ya bağımlılığına yol açmakta, dolayısıyla bu ülkelerin politik anlamda Rusya'ya karşı hareket alanlarının ister istemez daralması sonucunu doğurmaktadır. 2006'da Ukrayna'da yaşanan doğalgaz sorunu Avrupa'nın enerji arz güvenliği konusundaki zafiyetini açıkça ortaya koymuş, Kosova'nın bağımsızlığı konusunda AB ülkelerinin ortak ve kararlı şekilde hareket edememeleri politik anlamda oluşan acziyetin en somut göstergelerinden biri olmuştur.

AB söz konusu projeye birlikte diğer tedbirlerini de devreye sokarak enerjide dışa bağımlılığını güvenli seviyelere indirmeyi, bu sayede Rusya'nın dayatmacı politikalarına maruz kalmamayı amaçlamaktadır.

Türkiye Açısından Önemi

Proje, Türkiye'nin 21. yüzyılda üstleneceği misyonun daha da belirginleşmesine katkıda bulunacaktır. Gerçekten de Türkiye, Dünya enerji üretiminin yoğunlaştığı Ortadoğu, Hazar bölgesi, İran ve Orta Asya bölgeleri ile enerji tüketiminin en fazla olduğu Avrupa'yı her iki yanına almış bir ülke olarak, enerji köprüsü rolünü oynamaya son derece elverişlidir. Diğer yandan, AB ile Türkiye arasında organik bağlar oluşturacağından projenin üyelik sürecine olumlu katkı yapacağı düşünülmektedir.

Mevcut Durum ve Sonuç

Her ne kadar, projenin ne zaman tamamlanacağı kesin olarak takvime bağlanamasa da, yapım çalışmalarının 2010'da başlaması ve 2013'te tamamlanması beklenmektedir. AB'nin proje konusunda istekli olduğu açıktır. Nitekim Komisyon'un Rusya'nın etkinliğini azaltacak şekilde enerji stratejisi oluşturma çabaları bu istekliliğinin önemli yansımalarından biri olarak kabul edilmektedir. Türkiye, bu süreçte, üzerine düşen görevi etkili şekilde gerçekleştirerek hem Rusya'ya olan bağımlılığını azaltabilecek hem de AB'ye daha da yakınlaşabilecektir. Zira salt Türkiye ile AB arasında güçlü bağlar kuracağı endişesi ile Fransa söz konusu projeye mesafeli yaklaşmaktadır. Projenin diğer önlem ve paralel uygulamalarla beraber hayata geçirilmesi AB ve Türkiye için gerek enerji arz güvenliği gerekse AB – Türkiye ilişkilerin gelişimi açısından son derece olumlu sonuçlar doğuracaktır.

EU'S Attempt to Secure its Energy Supply: Nabucco Project

Nabucco Project is widely regarded as one of the most ambitious efforts of Europe for the sake of getting out of excessive dependence on natural gas imported from Russia. It was created during negotiations between ÖMV (Austrian Oil and Gas Company) and BOTAŞ (Turkish Oil Pipelines Institution) taken place in February 2002. It can be considered a part of reactions against Russia's numerous attempts, especially in recent years, to use Europeans' dependence on its natural gas and oil exports as a tool for political pressure.

Currently, the project is carried out by six shareholders with the latest participation of a German firm RWE in February 2008. Other partners of the consortium are ÖMV from Austria, the leading partner, BOTAŞ form Turkey, Bulgargaz from Bulgaria, Transgaz from Romania, and MOL from Hungary.

The pipeline is planned to be constructed by 2010 and expected to supply natural gas from Caspian region in 2013. The pipeline will run from Turkey, through Bulgaria, Romania, Hungary, to Austria. It will reach a length of 3,300 km. In advance, the pipeline will transport 4.5 – 13 billions of cubic meters of natural gas per annum and in 2020 the amount is expected to increase to 30 billions. According to recent calculations, the project will cost nearly 7.9 billion Euros.

It is clear that both EU and Turkey will turn out to be substantially gainful with the project once it is accomplished, of course, together with implementation of other parallel measures; the EU will be able to diversify its energy supplies, accordingly cope with the problem of excessive dependence on Russian natural gas. On the other hand, the project will give Turkey a chance for strengthening its preset geostrategic role of being an energy bridge for EU. Besides, it will most probably stimulate the relations between EU and Turkey and even facilitate the process of Turkey's accession to the EU.